

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגר"ק צוקוללה"ה

ערלה כ. - ביכורים ז: - ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר - גלין 25

שאר של חולין שנפל לתוך עיסה וחמיצה ואח"כ נפל שאר של תרומה או כלאי הכרם - לת"ק אסור, ולר"ש מותר דנו"ט לפגם מותר, וביאר ר' יונה הג"ל דה"מ דנח"כ כשנפל שאר חולין תחילה וחמיץ בכל כוחו, אבל אם נפל שאר של תרומה תחילה כבר נתחמזה העיסה.

נו"ט לשבח ונו"ט לפגם, תניא דלר"מ נו"ט אסור בין לשבח ובין לפגם ולר"ש אסור רק לשבח - לר"ל ה"מ דאסר ר"מ נט"ל"פ באופן שהשיב מתחילה ואח"כ פגם היינו שהרבה בשאר עד שכלכסו פגם, אבל אם פגם מתחילה אף לר"מ נט"ל"פ מותר, ולר"י יוחנן ר"מ אסר נט"ל"פ אף בפגם מתחילה, ולפ"י"ז הא דתנן דשעורים שנפלו לבור והבאיש מימיו מותרים - לר"י היינו לר"ש, ולר"ל היינו לר"ה.

כר יונה הק' על ר"ל מסיפא דמתני' דר"מ אסר נט"ל"פ מתחילה והיינו דשאר חולין שנפל מתחילה ואח"כ נפל שאר תרומה דהוי נט"ל"פ מתחילתו, ואף דחור בו ר' יונה ואמר דאין פגם מחמיצה את העיסה כל צורכה ולכן הוי השביח ולבסוף פגם דאף לר"ל מודה ר"מ דאסור מ"מ ילה"ק על ר"ל דהלא אותו שבח כל שהוא אילו היה משיב לבדו לא היה אסור דהוי מחמץ מ"מ לא חימץ כשיעור האוסר, ולפ"י אי"ז השביח מעיקרא, ושבו ילה"ק על ר"ל מ"ט אסר ר"מ נט"ל"פ מעיקרא.

ר' יונה אמר דאילה"ק לשי' דלא פליג ר"ש ברינא דזה וזה גורם מ"ט לא פליג ר"ש ברישא הלא לכאור' גם ברישא וגם בסיפא הוי שבח ולבסוף פגם - כיון דיל"ל דשאני רישא דיש באיסור כדי לאסור גם ללא ההיתר אבל בסיפא אין באיסור כדי לאסור כיון דההיתר כבר החמיץ את העיסה.

פ"ב ה"ב

מין אחד של תבלין מג' איסורים כגון תרומה כה"כ ושביעית **או ג' מינים מאיסור אחד** - לת"ק מצטרפים, וגו' מינים מצטרפים אע"פ שאינם מאותו מין מ"מ אי"ז נו"ט לפגם כיון דאיידי במיני מתיקה שכולם באים למתק והוי נו"ט לשבח, ולר"ש אין מצטרפים.

כז' ג' חילוקי דינים בנו"ט, הדינן שטעם ואמר קדירה זו אינה חסירה ונכנס הר"ז נו"ט לפגם, ואפ"י אמר דאילו לא היה תבלין פלוני בקדירה לא היה נכנס - הר"ז מותר, ואומן שטעם ואומר שהפגם מחמת שחסר תבלין זה בקדירה - הר"ז אסור.

אין משערים נו"ט, ר' יוחנן אמר דכל איסורים שבתורה משערים אותו ע"פ בצל וקפלוט לפי שנותנים טעם ביותר, ור' יוחנן קאי קודם ששיעור חמנים דנו"ט הוא א' משישים ותבלין שנותנים ממנו לקדירה פחות משיעור בצל וקפלוט וכגון **מכון** - לר"י יודן משערים לפי מינו ומכבואר מהא דאוקי למתני' דג' מינים מצטרפים במיני מתיקה והיינו מחמת שהם נותנים טעם בשוה ושיעורם כבצל וקפלוט, אבל שאר מינים משערים בשיעורם, ור' מנא אמר דאין ראייה והא דאמר במיני מתיקה רק מחמת שטעמן שוה ולכן נותנים טעם לשבח ולא לפגם, ואכתי ילה"ס בכמון כיצד משערים.

האם לוקין על נו"ט - לר' יוחנן אין לוקין על נו"ט עד שיטעם בו ממשו של איסור כיון ד'טעם כעיקר' אינו אלא מדרבנן, ור' חמא הק' הלא לוקין על בשר בחלב אע"פ שהוציא את האיסור וע"כ משום ד'טעם כעיקר' דאו, אבל ר' יוחנן קיבלה מיניה כבע"ד השומע טענת חברו פי' דלא חור בו ר' יוחנן ושאינו בשר בחלב דהתורה אסרה את התערובת כל חלק וחלק הוי איסור, משא"כ בתערובת איסור בביתר.

דמתני' מיירי בורים מסיפא דערלה וכלאים מעלים זה את זה [ערלה טעם לחלק בין זרים לכהנים].

דעלה וכלאים מעלים אי"ז, וכגון סאה ערלה שנפלה למאתים [דהיינו קצט] ולא בטל הערלה ואח"כ נפלה סאה ועוד כלאים - הר"ז מותר.

פ"ב ה"ג

אופנים שמחמירים בתערובת, הנה יבש ויבש עולה בא' ומאה וא' ומאתים אבל המחמץ המתבל והמדמע לח בלה בתרומה ערלה וכלאי הכרם - אסור אפי' יש בו א' ומאה וא' ומאתים [אמנם לא מצינו לחמורא זו במדמע ולעולם אסור רק בא' ומאה לפי דא"א לעמוד על טעמו], ובאופן שנפל ולא תיבל או **חימץ** - מין במינו [כשאר חייטים של תרומה בעיסת חייטים] לעולם אסור עד שיהא בו א' ומאה, ובמין בשאינו מינו [כגריסין שנתבשלו בעדשים -] מותר כיון דמין בשאינו מינו נאסר רק בנו"ט ולא אמרו א' ומאה אלא יהא כהאי האיסור בעין כיבש ביבש, [והא דלא תני גריסין שנתבשלו באורז לפי דהוי נו"ט לפגם אבל בעדשים הוי נו"ט לשבח, וקמ"ל דאפי' למו"ד דנט"ל"פ מותר הכא דהוי נו"ט לשבח אסור' במתבל ומחמץ כנ"ל].

כד טומאה במתבל ומדמע, לב"ש המחמץ והמתבל אף מטמאים בפחות מכביצה [דחשבי' למתבל כתפוח וחשבי ככביצת], ולב"ה אין מטמאים אא"כ יש בהם כביצה, ור"א בשם שמאי הזקן כד' ב"ה.

לה"ס האם החמירו דמחמץ מטמא בפחות מכביצה אף באופן שאינו אסור אלא רק טמא.

מי צבע שנפלו למקוה לת"ק פוסלים רק בג' לוגין ולא בשינוי מראה, ולר"מ פוסלים, דכל הפוסל בג' לוגין פוסל גם בשינוי מראה - ור"מ ס"ל כשי' ב"ש דמתבל מטמא אע"פ שאין בו כביצה.

חימץ מעיסה שנתערב בו מחמץ לעיסה אחרת אסורה העיסה השניה, ואפי' שהוסיף על הראשונה וביטלה [ונעשה העיקר טפל והטפל עיקר].

האם איסור אוסר לאחר שהרים מהתערובת, שאור של תרומה שנפל והגביהו ואח"כ נתחמזה העיסה מותרת, אבל תאנה שנפלה למאה והגביהו ואח"כ הוכרה התרומה אסורת כיון דשאני תאנה שהוכרה.

כז' כמה ירבה על תערובת איסור ותהא מותרת, גריסין של תרומה שנתערבו בעדשים ויש בהם נו"ט ויריבה בעדשים חולין והיינו בשוגג לפי דאין מנטלין איסור לכתחילה - לרב"ז צריך שירבה על כל התערובת ששום דחתיכה נעשת נבילה ונעשה הכל איסור, ולר"י ישמעאל ב"ר יוסי עד שירבה על האיסור דס"ל אין ח"ו.
גריסין שנתבשלו עם עדשים של חולין ואין בהם נו"ט אם ירבה עליהן גריסין של חולין לא אמרי' דמעורר מין את מינו לאסור אם אין בגריסין א' ומאה [כדן מין במינו], ואף למ"ד אין חז"נ' מ"מ שמא כיון דריבה גריסין נימא דאסורים מ"מ ל"א דהאיסור שהבטל חזרו ויעור כדאמר' בין נסך שנפל למים וחזר ונפל יין מותר דחזי' להיתר כמי שאינו ותליא רק אם יש באיסור נו"ט ול"א דהאיסור חזרו ויעור.

פ"ב ה"ד

תערובת שאור חולין ותרומה בעיסת חולין, שאור חולין ושאר תרומה שנפלו לעיסה ויש בכל אחד כדי לחמץ ויחמיצו יחד אסור דזה וזה גורם אסור - לר' יוחנן ר"ש פליג על ת"ק הג"ל וס"ל דמותר כיון דס"ל זה וזה גורם מותר, ולר"י יונה אף ר"ש ס"ל דזה וזה גורם אסור.

כ מתי צריך להרים מהתערובת אע"פ שבטלה, הובא במתני' לעיל טז, תרומה חלה וביכורים עולים בא' ומאה וצריך להרים, אבל ערלה וכלאי הכרם הבטלים בא' ומאתים אי"צ להרים וטעם החילוק לפי דשאני ערלה וכלאי הכרם שאין בהם גול השבט משא"כ תרומה שיש בה גול השבט ואף שבטל האיסור מ"מ הממון כהן לא בטל ברוב, ואה"ו אם אין הכהן מקפיד על התרומה כגון בתרומת כליסין וחורבין ושעורים באדום אי"צ להרים.

המקור דערלה וכלאי הכרם עולים בא' ומאתים - כלאי הכרם דכ' בכלאי הכרם פ' תוקדש המליאה' וכל בתרומה מליאה מלאתך ומעך לא תאחר, וילפי' בגז"ש דעולה כתרומה, והא דהחמירו חכמים דביעי מאתים ול"א דעולים בא' ומאה כתרומה לפי דכלאי הכרם אסורים אף בהנאה, וערלה עולה בא' ומאתים לפי שאסורה בהנאה ככלאי הכרם, אמנם ה"מ לר"ע דילפי' למד' מ'למד', אבל לר' ישמעאל דס"ל שאין לומדים למד' מ'למד' ילפי' גז"ש פרי ד'ועלתם את פריו מפקר' דתרומ' דכ' מ'פרי האדמה, [ר"ש וגו'א], אבל אי"ל דילפי' בק"ו מתרומה האסורה לזרים כיון דיל' דשאני ערלה שאסורה בהנאה.

כא צירוף איסורים בנו"ט ולאיסור, לת"ק ערלה וכלאי הכרם מצטרפים זה עם זה לאסור ובנו"ט, לר"ש אין מצטרפים כלל, לר"א מצטרפין בנו"ט אבל לא לאסור, ונ"מ בג' קבין ערלה וג' קבין כלאי הכרם שנפלו יחד למאה סאה חולין וג' קבין מטמא סאה הם א' ממאתים - לת"ק מצטרפים שניהם אסור ולר"א ור"ש אין מצטרפים, ואם נפלו מתחילה ג' קבין ערלה ואח"כ נפלו ג' קבין כלאי הכרם ועוד - לכו"ע אין מצטרפים לאסור והכל מותר לפי שהערלה בטלה מתחילה, וכיון דבטלו הראשונים לכן אפי' נפלו אח"כ ג' ועוד' הר"ז מותר, ואיירי כשנודע לו בין הנפילה הראשונה לשניה, אבל לה"ס האם מועיל ידיעת חברו, והכל מועיל ידיעת ספק [כגון שהיו ב' בחיוב לידע את האיסור ונפל תחילה וא' שיש ספק בחבית האם יש בה מתיקה ולא נודע לו הספק ביניהם].

ילה"ס בנפלו ג' קבין ערלה למאה סאה ואח"כ נפלו עוד ג' קבין ערלה האם מצטרפים לאסור אע"פ שנפלו בזה אח"ז ואין להוכיח מפ"ה דתרומות דסאה תרומה שנפלה למאה ולא הוסיף להרים עד שנפלה אחרת הר"ז אסורה כיון דהתם שאני לפי דביעי הרמה [א.ה.]. ולכן ליכא תערובת אע"פ דהא דצריך תרומה הוא מין גול השבט, וכמבואר בתוס' ב"ק ק, ואף לר"ש דמתני' התם היינו משום דס"ל דהוי כמי שהורם.

פ"ב ה"ב

כב התרומה וערלה מעלין זה את זה - פי' סאה תרומה שנפלה למאה סאה חולין [דהיינו לצט' חולין] ולא בטלה התרומה, ואח"כ נפלו ג' קבין ערלה או של כלאי הכרם - הרי אלו מעלים זה את זה לפי דג' קבין בטלים במאתים אף דהתרומה היא חלק מהמאתים מ"מ 'התרומה מעלה את הערלה', וכיון דהערלה בטלה נמצא ידוה עם התרומה [וחולין] איכא מאה סאה ועוד וס"ל ר' יהושע [פ"ד תרומות ולעיל פ"א] דמאה ועוד מעלין את התרומה, וצ"ל דהך מתני' ע"כ כ"א ור"ש דאין איסורים מצטרפים לאסור דאי מצטרפים כיצד מעלים זה את זה, ולכן גריס הגר"א שנפלו הג' קבין ערלה וכלאי הכרם אפי' בב"א, אבל הר"מ והר"ש פי' למתני' דערלה מעלה את התרומה באופן שנפלה הערלה למאתים וקמ"ל דאף שנתערבה ערלה בחולין כ"מ מעלים את התרומה, והא דתרומה מעלה את הערלה איירי באופן שנפלה תרומה לצט' חולין ואף שלא בטלה מ"מ ראוייה היא לכהנים, אבל סוגיית הירושלמי לא משמע הכי.

כג הא דערלה מעלה את התרומה אע"פ דהוי איסור המעלה את ההיתר [לכאור' הוי כתרומה מטמא שאינה מעלה את הטהורה], ונ"מ אמרי' דמעלה כיון דהא דתרומה מצטרפת עם ערלה להיתר אי"ז דוקא לכהנים המתרים באכילת תרומה אלא אף לזרים ומשום דאיסורים מעלים זה את זה, וי"מ דדוקא כלפי זרים מנטלין זה את זה [דאין תרומה יותר כמורה מערלה ולכן היא במינה [א.ה.]. והוי כמטמא בטמאה], ור"איה

כח ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר **דכל נו"ט אין לוקין עליהם חוץ מנו"ט של נזיר** ונח' בבאור דבוי - **לר"ז** נו"ט לוקין רק אם טעם משושו כיון דטעם כעיקר אכל דאז' אבל נזיר לוקה אע"פ שלא טעם משושו כיון דנזיר בניזיר ילפי' דטעם כעיקר דאז' מדכ' מ'שרת' שאם שרה עינים במים ונתנו טעם במים אסורים, ומ"מ אינו לוקה עד שישתה מהמים כבדי שיעילה כוית מהעניבים ואפי' כששתה כוית מהטעם בבלוע, [והא דלא ילפי' מנזיר לכל התורה כיון דגם בחטאת מנזאר דטעם כעיקר והוו ג' כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים], **ולר"ז** בא' טעם כעיקר דאז' בכל התורה וילפי' מ'שרת' ר' אבהו אמר דכל נו"ט אין איסור והיתר **מצטרפים** והאם אכל חצי כוית איסור וחצי כוית היתר אכל בניזיר איסור והיתר **מצטרפים** וילפי' לה מדכ' זכ'ל מ'שרת' לרבות דאפי' שרה פיתו בין חי"ב.

תני דמסייע לר"ז מכוית יין שנפל לקדירה ואכל ממנה

כוית פטור, ורק אם אכל את כולה חי"ב (ולר' בא הלא כיון שאכל שתי חי"ב).

ותני דמסייע לר' בא דכ' בניזיר כ'ל אשר יעשה מגפן היין מהרצנים ועד זג לא יאכל וגו', ומהא דכ' גם וכל משרת עניבים לא ישתה' ז"ל דאם שרה פתו בהן ויש בהם כדי להצטרף לכוית חי"ב ותני דמכאן לומדים לכל אסורים שבתורה מהא דנזיר אסור אז' שאינו איסור עלום אלא ר' ל יום אינו איסור הנאה ויש היתר לאיסורו תוך ל יום ע"כ שאילה [והק' לר"ז דהא הכא לא טעם ממשו].

פ"ב ה"ו

שאר חולין ושאר של תרומה שנפלו לעיסה ואין ביד אחד לחמץ ונצטרפו לחמץ - **לר"א** אזלי' ע"פ האחרון שהוא גרם את החימוץ בעיסה, **לחכמים** לעולם של האסור התרומה אסור אא"כ יש בידו לחמץ משום דזה וזה גורם לעולם מותר, [וכן אמר יעוור איש הבריה ששאל את גמליאל הזקן בשער המזרח].

כט יין נסך אסור, ואוסר בכל שהוא מין במינו, ובשאינו מינו בנו"ט, [כוס מים שמוזג אותה ביין איסור וביין היתר אם נפל ההיתר לבסוף מותר - **ז"א** דהיינו כר"א דמתני', **וי"א** אפי' חכמים וחומר הוא ביר"ג דאמר' זו זה גורם אסור, **אבל הק'** דא"כ אפי' נפל היתר לבסוף נימא חומר ביין נסך.

מתי והאם אומרים 'רואין את ההיתר כמי שאינו', כוס מים שמוזג ביין איסור והיתר ל"א דיין האיסור וההיתר היו מין במינו אלא רואים את ההיתר כמי שאינו ואם יש בידו לחמץ אסור הרי"ז אסור, ואם אין נו"ט הרי"ז מותר - **לר' הושעיא** ה"מ אם נפל ההיתר בסוף דכיון שמוז תחילה מהאיסור ובטל במים ל"א דחזרו ונעזר כשמוז את ההיתר, אבל אם נפל האיסור לבסוף כיון שמצא את היין של ההיתר אסור במשנה ורבה היין על המים, **ולר' אמי** בטל ר' יוחנן אפי' אם האיסור נפל לבסוף מ"מ באים מים במשום אותו, ואפי' אם נמוז כל צרכו מההיתר אם יש באיסור נו"ט הרי"ז אסור ואפי' אם אין נו"ט מותר, **ור"ז** ג"כ פליג על ר' הושעיא אלא אפי' צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית יין שנאסר היין, מ"מ אם נפלה לבור מים רואין את ההיתר כמי שאינו ואם יש נו"ט באיסור הרי"ז אסור, ואם לאו הרי"ז מותר.

ממתי אפי' של כותים מותר אחר הפסח, הנה הכותים דרשו ממחרת השבת יניפנו הכהן, דהיינו מחרת שבת, וממחת כן היו מקדישים את החודש בימים שלא בר"ח ומנצא שאכלו חמץ בפסח והמציא אסור אחר הפסח משום חמץ שעבר עליו הפסח, וזמן ההיתר אחר פסח של **בע"ב** האופים פ"א בישבו עולות לאחר ג' שבועות של אפיה כיון דהדרין היה להשתמש בכל עיסה מהשאר של העיסה הקודמת ואחר ג'פ לא חישי' לטעם השאר [והוסיף רשב"א דאם הוא **אדם גדול** חשוב ועשיר שאופה הרבה או **אדם שממיש את בנו** ואופה הרבה אם אפי' ג' תנורים בשבוע אחד רואין מותר], והה"ב **נחתומים בכרכים** האופים בכל יום לאחר ג' ימים [והוסיף רשב"א דאם **אפה** ג' תנורים ביום אחד הרי"ז מותר], ושל **נחתומים בכפרים** שאופים ללא קביעות - לאחר ג' תנורים, **ור"ש** אמר דמ"מ בכפרים צריך ג' ימים דחישי' שכל היום שמתמש באותו שאור.

ל והא דעיסה שניה אסורה אע"פ דהוי זה וזה גורם הלא 'האשונה רק מעורב בה חמץ שעבר עליו הפסח - **ז"א** דהיינו כר"א **[נש"מ** דר"א אסר ל"ד אם האחרון היה איסור אלא אפי' בנפלו בב"א], **ויש שאמרן** דאפי' כחכמים דזה וזה גורם מותר מ"מ החמירו בחמץ [וכ"מ דר"ח ור' יסא ור' אימי הורו להחמיר בזה וזה גורם בחמץ וכיון דא"ל'ל'ל'ל' החמירו כחידידהא ע"כ צ"ל דהחמירו בפסח כר"א, וכן הלכת].

כלים שסכן בשמן טהור ובשמן טמא - **לר"א** אזלי' אחר הראשון משום דהאחרון שנבלע בכלי דוחק את הראשון ליפלט, **ולחכמים** אחר האחרון לדעולם האחרון ממהר ליפלט.
צלוחית מי חטאת שפיה צר - **לת"ק** מעלה וטובל כדרכו, **ולר' יהודה** כתיב רק הויה הראשונה, ואמר ר' יוחנן דהיינו כשי' ר"א הנ"ל דהאחרון מוציא לחות מהאזוב ואי"ז מי חטאת, והנה ר' יוחנן אמר דר' יהודה אסר אפי' בספל שאינו דוחק את האיזוב כבצלוחית [והא דאמרו צלוחית להודיע כוחם דחכמי דאפי' שדוחק כיול לחות שבו], **וש"מ** דר"א אמר דאזלי' אחר האחרון אפי' אם פלח באותו צד שסך **[ול"א** דר"א וחכמים נח' דוקא היכא דפלט בצד אחר מאותו צד שסך].

פ"ב ה"ח

לֹא שאור תרומה ושאר כלאי הכרם שנפלו לעיסה ואין בכ"א כדי לחמץ וחימצו יחד, וכן תבטלין לקדירה שאין בכ"א לתבל - **לת"ק** אסור לזרים דשאר ותבלין מב' גו' שמות מצטרפים ומותר לכהנים, **ור"ש** מתיר אף לזרים דס"ל אין ב' שמות מצטרפין.

שאר של תרומה ושאר של שביעית שאין בהם כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו - **לת"ק** מותר לכהנים ולא לזרים, **ור"ש** מתיר אף לזרים, ואם יש בכל אחד כדי לחמץ - **לת"ק** אסור לזרים ולכהנים דיש שביעית עצמה כדי לחמץ, **וראב"ש** מתיר לכהנים, **והא דלא אסרי' לכהנים משום שביעית** ז"ל דר"ש קאי בשיטת אביו - **ז"מ** דאיירי בנפל שאור התרומה קודם, ושאר השביעית בא רק לפגום וס"ל דנטל"פ מותר כשי' רבינו, **וי"מ** דאפי' נפלו בפ"א וס"ל כשי' אביו דספיחין מותרים בשביעית **[ולר' ספיחי** ירק אלא אף ספיחי זרעים שהשאור בא מהם - מותרים], **וי"מ** דאפי' בב"א וס"ל כשי' אביו דנטל"פ מותר ואי משום מה שהשיב מחתילה מ"מ לא אסרי' לכהנים משום דאין שביעית כדי לחמץ ומ"מ לזרים אסור משום דס"ל **כשי'** לחכמים לאיסורים מב' שמות מצטרפים לאיסור.

פ"ב ה"ט

לב חתיכה של קדשים ופיגול ונותר שיש בהכל יחד נו"ט שנשתלשו - **לת"ק** אסור לזרים ומותר לכהנים, **ור"ש** התיר אף לזרים משום דאין ב' איסורים מצטרפים.

תניא בברייתא דפיגול ונותר היינו של קדשים קלים, והא דלא אמרו של קדשי זריקה **לב' יונה** כיון דפיגול ונותר של ק"ק לוקין משום זרות, אבל של קק"ל אין לוקין משום זרות אף דאין זריקה מותרת אותם לאכילה והוו כקק"ל קודם זריקה ולכאז' אסורים משום זרות, מ"מ כיון דאין לוקין משום זרות אלא היכא דאין הזריקה מותרת לזרים אבל קק"ל מותרים לזרים, [ואף קודם זריקה קק"ל אסור לכהנים - מ"מ אין לוקין משום זרות], **ולר' יוסי** לוקין על קק"ל קודם זריקה, וראיה מהא דתניא דוקא פיגול ונותר של קק"ל ולא תניא קק"ל קודם זריקה ותני פיגול ונותר של קק"ל משום דזריקה מהני בהו להוציא מידי אסור זרות, [וכן תניא א"ל תוכל לאכול בשעריך' וגו' ונדבותיך' זו תודה ושלמים שאם אכלו קודם זריקה לוקה].

לג בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנשתבלו עם בשר תאווה - **לר' יוחנן** לכו"ע אסור לטמאים ומותר לטהורים משום דקק"ל מותר לזרים, ובק"ק אין כדי לאסור, ואף לר"ש אסור לטמאים לפי דשם קדשים עליהם ומצטרפים, **ולר"ל** [וכ"מ בברייתא] לת"ק אסור לטמאים ומותר לטהורים, ולר"ש מותר לכולם דס"ל אין ק"ק וקק"ל מצטרפים, [אבל לתנא דמתני' אותו שם מצטרף דלשון תרומה וטומאה - אחד].

בגד שצבעו

פ"א ה"א

בגד הצבעו בקליפי עולה ידלק דכ' זעורלתם ערלתו את פריו' - **ז"א** דדרש' דבר העולה את פריו, **ונ"א** דדרש' את פריו' דבר הסמוך לפריו, ולמ"מ זה א"ש **דגרעניי**ם ג"כ אסורים, ולמ"ד ידלפי' קליפין מדבר העורל את פריו - **ז"א** דהא"ל ודרש' גם את פריו', וי"א דדרש' ונ"ערתם ערלתו את פריו' דבר העורל את פריו ודבר שפריו עורלו.

מתי איסור הנאה בכלל איסור אכילה, ר' אבהו אמר בשם **ר"א** דכל מקום דכ' לא תאכל', לא תאכלו', לא יאכלו' - הנאה בכלל אכילה, מלבד מקום שהתורה פי' דהיא הנאה בכלל אכילה כדכ"פ באבר מן החי [ובשר בשה טריפה לא תאכלו' וכ' לכלב תשליכון אותו] וכן נבילה [דכ' לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך' תתנה ואכלה',] ואמרו

דמהא דנאה כה"א דכלב אסור באכילה ש"מ דכל מקום איסור הנאה כאיסור אכילה.

אילה"ק לר' אבהו בשם ר"א - **מחלב נבלה** המותר בהנאה ואף דכ' כ'ל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו' כיון דכ' חלב נבילה וחלב טריפה יעשה בו לכל מלאכה, וכן אילה"ק **מצד** המותר בהנאה דכ' דיק את הדם לא תאכלו', כיון דכ' **על** הארץ שפכנו נמים דהוי המותר בהנאה.

לד וכן אילה"ק מגיד **הנשה** המותר בהנאה דכ' **על** כן לא יאכלו בני"י וגו' כיון דכ' אבהו לומד היתר בניד הנשה מגיד הנשה של נבילה, וכן אילה"ק מאיסור **חדש** דכ' לחם וקלי וכרמל לא תאכלו' כיון דשאני הני שיש זמן לאיסורם שניתר בהקרבת העומר, וכן אילה"ק **משרצים** דכ' לא תאכלום כי שקץ הם' כיון דהם' ממעט איסור הנאה שבו.

לר' אבהו בשם ר' יוחנן כל מקום דכ' לא תאכל' לא תאכלו' לא יאכלו' משמע עד לשון אכילה ולא איסור הנאה דהו' יוכל תאכלו' אשר יובא מדמה אלא מועד לכפר בקודש לא תאכל' וכ' גם 'באש תשרף' ומ"מ אין ג"מ כיון ר"א לר' יוחנן לענין איסור כמנזאר בבבלי וכפי שיבואר, והנהגה מציינו דאמר ר"א בשם ר' יוחנן **הדעושה איספגלית** רטיה על המכה **משור הנסקל וחמץ שעבר עליו הפסח** אינו לוקה לפי שאין הלי"ת שלהם מחזור אלא ילפי' שור הנסקל מדכ' ובעל השור נקי וחמץ ילפי' בפסחים מחטאת, אבל לר' אבהו בשם ר"א לוקין על הנאה משור הנסקל וחמץ, [אילה"ק על ר' יוחנן מדילפי' איסור הנאה מדכ' סקול יסקל השור לא יאכל את בשרו' דהלא פשיטא דאסור באכילה - כיון דר' יוחנן פי' דאתי לשור שנשחט משנגמר דינו].

ילה"ס האם העוקש איספגלית מערלה לוקה כיון דיש עשה על הנאה מערלה ול"ת על אכילת ערלה, ואין ל"ת על הגאת ערלה או"ד הדעשה דהנאה מגלה על ל"ת.

יש להוכיח כר"א בשם ר' יוחנן מדכ' גם **כל חלב** וגו' לא תאכלו' וכ' חלב נבילה וחלב טריפה' ודרשו דאפי' מלאכת גבוה מותר בו ומהא דלא צריכא להדיט ש"מ דפשיטא הדייט שרי, וכן מוכח מדרשו בהא דכ' **רק הדם** לא תאכלו' וכ' גם **על** הארץ שפכנו' דאדף ש' כמכשיר לקט"ל ולא התורחלו להחיל הנאה, וכן מוכח מדרשו מכ' **לא תאכלו נבילה** וכ' גם **לגר** אשר בשעריך' וגו' דאף גר תושב אוכל נבילות ולא דרשו להחיל הנאה, וכן מוכח מדרשו מדכ' **בשר** בשדה **טריפה** לא תאכלו' וכ' גם **לכלב** תשליכון אותו' דדוקא טריפה אתה משליך ולא חוליו שנשחטו בעזרה האסורים בהנאה מד"ת ולא דרשו להחיל הנאה.

לה ותניא דמסייע לר' אבהו בשם ר"א דדריש ר' אישיה דהמאכיל חמץ ג"כ חי"ב מדכ' לא יאכל חמץ' ואי"ל דאתי לאיסור הנאה כיון דכ' כבר **לא תאכל עליו חמץ'**, **ותניא דמסייע לר' אבהו בשם ר' יוחנן** דר' יצחק דריש לחיבי מאכיל כאוכל בחמץ הממור **משרצים** הקלים [אסורים בהנאה ואין בהם כרת, מהרא"פ], והא דכ' גם **לא יאכל חמץ'** בציירי' היינו לאיסור הנאה.

האם קרקע ובע"ז נאסרים בע"ז, קרקע אין נאסרת בע"ז דכ' אליהם על ההרים' ודרשי' ולא ההרים אליהם, אבל הצר צורה בקרקע הקרקע נאסרת דכל שיש בו תפיסת ידי אדם נאסר, הצובע בע"ז לשם ע"ז אין נאסר דהלא המשתתחו להם אין נאסר.

מה בכלל איסור ערלה של הצובע בגדיה בערלה, **ילה"ס במוכני** שנותנם בכר שלצבעו בקליפי ערלה האם הוו כנגד דמתני' או"ד דשאני מוכיך דכל אהני בצבעיה, וכן **ילה"ס בבבג גדול שצבעו ע"מ לחותכו** האם דינו כנגד מוסגר גבי נעעים, וכיון דחתכו מבטל את הטומאה, או דינו כנגד מוחלט ואפי' לאחר שחותכו עומד בטומאתו.

בגדי שצבעו חוזר וצבעו והקדיח הגבג מרוב צביעה והיה בצביעה הראשונה כל צורכו והשני הקדיחה - אסור שכבר נאסר בראשונה.

צבעו בקליפי אגוז של חולין חוזר וצבעו בקליפי אגוז של ערלה - למ"ד גו"ט לפגם מותר ה"נ מותר ולמ"ד נטל"פ אסור ה"נ אסור.

ילה"ס בצבעו בקליפי אגוז של ערלה וחולין וצבעו בקליפי רימון של חולין האם אע"פ שאינו מינו מצטרף לחולין ולבטל במאמיה, וכן להוכיח מדתני דעיגולי' דבילה גדולים מעלים את הקטנים במשקל דאם יש ג' קטנים וכה' גדולים חשיב' להו כמאה הלעלות את התרומה, והקטנים מעלין את הגדולים במנין שאם יש ג' גדולים ונ' קטנים ונפל עגול גדול, ומשום דרבנן הקילו רוב זה

כיוון דרשמי' דוקא עיגולי דבלה דהוי מין במינו אבל אגוז ורימון אינו מין במינו.

לו ילה ס' בצבע בקליפי אגוז של ערלה ואח"כ בקליפי אגוז תולין ממין אחר אגוז שצבעו משונה, ואין להוכיח מתאנים שחורות שמעלים את הלבנות ולבנות את השחורות כיוון דשאני תאנים שיכול לחותכם ואין ניכר מי השחורות ומי הלבנות, [אבל יש ללמוד מדין תאנים **לצובע גיזי צמר** תחיכות שאח"כ עירבן [ואף לדעיל תסתפקו במוכיז שאני גיזין שהם חטובים], וכן יש לדמות תאנים לצבוע וחוחת את הצמר ומנפץ את כולו יחד].

באיזה אופן ובכמה יש ביטול בתערובת ערלה, הובא במתני' לעיל לג. **בגד שצבעו בקליפי ערלה שנתערב באחרים - לר"מ** ידלקו כולם דהוי דבר שדרכו להימנות, **ולחכמים** יעלו בא' ומאתים' דס"ל ר'ק ו' דמתני' לקמן הוו דבר שבמנין.

תערובת סומלנין קרובי ערלה בקליפי ערלה - בטילה במאתים, **מי צבועים - סומלנין** קרובי ערלה מיס שנצבעו ע"י קליפי ערלה אבל מוח' ת"ק ור"מ האם בטל במאתים איירי בצבע בקליפין והוי כערלה בעין, **תערובת הנאת ערלה - ר'א** בר ממל אמר דבטילה ברוב, ואילה"ק דמתני' דתבשיל שבשלו בקליפי ערלה ידלק אא"כ יש מאתים - כיון דר"א אוקי למתני' בתערובת קדירות בקדירות תל"א ביטול ערלה ברוב אלא כל בלה, אבל יבטל ביבש בטל במאתים, א"נ ר' בא איירי בדיעבד אבל אין צובעין בתערובת זו לכתחילה, ואופן הביטול היינו ע"י דרואים את ההיתר כאילו אינו ואם יש ביד האיסור לצבוע אסור ואם לאו מותר.

דברים של גויים האוסרים בהנאה - יין וחומץ של גויים שהיה מסתחלה יין ודוקא ככה"כ כיון דאין הגויים מנסכים חומץ.

חוס הדרתיני שנותני לחנוכי יין **שנתנו בתבשיל** ופוטל את החיב שבו - לכו"ע אסור דפולט את יין שבו, ואם **מכרו חוץ מדמי היין שבו** - מותר, ואם נתנו ע"ג תבשיל - **לר"מ** אסור דס"ל ריחא מילתא היא, **ולחכמים** מותר ריחא לאו מילתא היא, **לסמוך בורכעי המיטה** דהיינו שרוצה בקיומו ע"י דבר אחר - **לר"א** אסור, **ולר' יוחנן** מותר.

לו ר"ז חקפיד כששאלוהו האם מותר **לסמוך** את המיטה **בבגד הצבוע בערלה** - כיון דודאי אסור לפי שאיסורו ניכר ואפי' למאן דמתיר בהרס.

מתי אמרי' שימכרו לעכו"ם חוץ מדמי האיסור שבו, כרכר של על"ז מחט של אורגן - אסור בהנאה, ואם ארג בו בגד אסור בהנאה, והא שיש מוכריים לגוי חוץ מדמי י"ג שבו - כיון דחייש' שיקח ישראל מהגוי [וכן הטעם בבגד הצבוע בערלה], אבל י"ג' שאני דאין הדרך לקחתו מהגוי.

פ"ב ה"ב

הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע איזה הוא - **לר"מ** ידלק בבגד דהוי דבר שדרכו להמנות [אבל בפחות ממלוא הסיט עולה בא' ומאתים], **ולחכמים** דדוקא דברים שדרכן להמנות דלקמן אין בטלים יעלה בא' ומאתים [אפי' מלא הסיט].

הארגו מלא הסיט מצמר בכור בבגד, ומשיער הנזיר ומפטש חמוב בשק - ידלק ואמרו שק שביער דכן הדרין, ומבואר ממתני' דלא כהוראת ר' יוחנן דצמר בכור שטרפו בטל ברוב [ואף לא ליטרא צמר בכור בשמונה ליטרא].

לח הא דתנן דשיער הנזיר יכרו ממאייד תנן **דיקבר** - י"א דשק ידלק לפי שהדרין לחטט אחריה, אבל אין דרך לחטט אחר שיער, ו**י"א** דשיער במקדש ידלק דכ' ונתנו על האש אשר תחת זבח השלמים' דהיינו במקדש ובגבולין יקבר כדתנן דאם גילה במדינה לא היה משלה תחת הדוד, ו**י"א** דשאני שיער נזיר טהור ידילק תחת האש שבמבשלת האש, משא"כ טמא, ואמרו דאין להוכיח דשאני שק ששיער מהא דתנן **דפטש חמוב ידלק ומאייד תנן דיקבר** - כיון דאפש"ל דיקבר היינו גופו שכלה מיז וישרף היינו שערו דכלה רק לאחר זמן, ואכתי צ"ע מ"ט שיער נזיר טמא לא ישרף.

המוקדשין שמקדשין כל שהן, ואמרו בשם ר' יוחנן דה"מ קדשים שיש להם מתירים, אבל בקדשים שאין להם מתירים אין מקדשים אלא אם יש מילה הסיט, אבל כבר מוכח כן במתני' דתני ברישא דבעי בבכור מלא הסיט ובסיפא מקדשין כל שהן וע"כ דשאני בכור שאין לו מתירין.

הנה נתן לקמן דס' לחכמים דר'קו דברים דרכן להמנות ואין בסיס' ור"מ ופ"י ופ"ל דלר"מ אינא' ל' דברים, והיינו דברים דחכמים, ובגד שצבע בקליפי ערלה, ומלא הסיט מקליפי ערלה, וחבילי תולין דלקמן, והא דאינא' - **י"א** דסיפא דמתני' האורג מלא הסיט מבכור וכ'

כר"מ אבל רבנן פליגי, ו**י"א** דסיפא ככו"ע והא דאינא' י' דברים צ"ל דר"מ כר"ע דאף ככרות של בעה"ב דרכן להמנות.

פ"ג ה"ג

תבשיל שנתבשל בקליפי ערלה וכן תנור שהוסק בקליפי ערלה - ידלק התבשיל או הפת דיש שבח עצים בפת ואם נתערב באחרים יעלה בא' ומאתים.

גחלי ערלה שעיימנו - ר' יוחנן אמר דמתורת, ואילה"ק לדכאו' כבר תניא הכי בברייתא דתניא אם ישן יוצן ואמרו בסיפא בישל בגחלים לכ"ע מותר - כיון דהתם איירי בגחלי היתר שהוסיף עצים לחלים שייבשן ע"י קליפי ערלה.

לט **אבנים המנוגעות שעשאן סיד** ע"י ששרפן - **אינא דתני** דעלו מידי טומאתן כיון דנשרפו, **ואינא דתני** דלא עלו מידי טומאתן, ואף למ"ד דעלו מידי טומאתן מ"מ אסורים בהנאה דכ' צרעת ממארת' ודרש'י תן בו מאירה ואל יהנה ממנו [ול"א דהיתר הנאה תליא אם עלה מידי טומאה ולה"א דתליא אין להוכיח מהא דכל הנשרפין אפין מותר כיון דהכא א"י' נשרפין ולא תני התם אלא לאופקי מנקברין].

דין אפר הנשרפין, ר' אבהו אמר דכל הנשרפין אפין מותר חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה דכ' ולא ידבק' וגו', וכן אפר בית המנוגע אסור אף שלא בא מחמת ע"ז כיון דילפי' נתיציה' נתיציה' מע"ז.

פ"ד ה"ד

חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו, ואם נתערבו באחרים **לר"מ** כולם ידלקו **ולחכמים** יעלו בא' ומאתים.

חבילה - כה' זירין, וחבילה גבי מיטה דתנן המיטה פוטלמא חבילה - ארבעה שתי ארוכות ושתי קצרות.

דברים שאינם מתבטלים בתערובת לר"מ כל שדרכו להימנות מקדש, **ולחכמים** אין מקדש אלא ו' דברים בלבד, **ולר"ע** שבעה דברים.

לר' יוחנן ר"מ אמר בכל שדרכו להימנות, **ולר"ל** לא אמר ר"מ אלא בעשרה דברים, והוכיחו כד' ר"ל דמתני בכלים דכלי שניקב במוציא רימון פי' רימון לא קטן ולא גדול אלא בינוני והא דהוזכרו רימוני בדן **חוצירי** גבע' היינו שיהו מקדשים בכל מקום, ולר' יהודה דהתם לא הוזכר אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום אבל יש רימונים שיקוב בשוק מעשר זמאי, וכיון דכל שאר רימונים מוכרים במנין ש"מ דרימוני בדן דר"מ היינו דוקא אלו שנמכרים רק במנין מחמת חביבותם.

פ"ה ה"ה

מ' ו' דברים שדרכן להמנות הג"ל - אגוזי פרך, רימוני בדן, חביבות סתומות, חילפות לרתי, וקילחי כרוב, ודלעת יניית [וכן קיריאי וקורוות אש מניי דעת], **ולר"ע** אף ככרות של בעה"ב שחן גדולות - יש מהם שהם ערלה יש מהם כה"כ והכל אסור, [ולא הזכירו תרומה לפי שנוהגת בכל].

ילה"ס האם שקידי פרך בכלל אגוזי פרך.

חביבות היינו סתומה בין סתומות וודאי דלא אתי לאופקי סתומה בין פתוחות כיון דניכרת אלא דסתומה בין הפתוחות ונפתחה או פתוחה בין הפתוחות ונסתמה - וכיון שיעור אחר א' ומאתים בערלה וכה"כ וא' ומאה בתרומה, [ופתוחה בין הסתומות - י"ל שהיתה רק עם מגופה דחשיב פתוחה אצל תונני כדרך סתומה אצל תונני, והא דתניא ונסתמה י"ל שבעה"ב חזר ולקחה].

פ"ו ה"ו

דבר שדרכו להמנות שבטל מחשיבותו [קודם שנפלו לתערובת] יעלה בא' ומאה ובא' ומאתים, וכגון שנתפצעו האגוזים, נתפרדו הרימונים נפתחו החביות, נחתכו הדלועין, נתפרסו הככרות [והיינו כר"ע].

אם נפלו ואח"כ נתפצעו **לר"מ** לא יעלו ואפי' בשוגג לפי דקנסו שוגג אטו מוצי, **לר' יהודה** אף במזיד יעלה דהיי קנסו בידו שנפצע וכו', **ולר' יוסי** גזרו דוקא במזיד ולא בשוגג.

ר' יוחנן אמר **דכל האיסורים שהוסיף עליהם** בשוגג מותר ובמזיד אסור דאין מבטלין איסור לכתחילה, וכן אמר ר"ל דאם היו לפנינו קב' תחיבות סתומות ונפלה חביית סתומה ואסרי' בסתומות אפי' בא' ומאה אבל אם נפתחו מאה - מאה ומותרות והמשים אסורות שנת האיסור ביניהם, ואם נפתחו המהמישים ומותרות, [והיינו שנפתחו בשוגג].

דלעת ששלקה בבית אביה שנתבשלה מחוברת - י'לה"ה האם נטבלה **למעשרות** לאסור אכילת עראי ממנה כדאמרי' דבישול טובל למעשר.

יש שהסתפקו האם דלעת הנ"ל מטמאת טומאת אוכלין כיון דאין טומאה אלא בתלוש אר"ד דכיון שבשילה הוי כשולר' יוסי אמר **דתאנים וענבים שציימקו בבית אביהם** ואינם יונקים עוד, וה"ל דלעת ששלקה - מטמאים טומאת אוכלין, אבל **הרובה מהם בשבת** חייב משום קוצר דמ"מ עוקר דבר מגידולו.

פ"ז ה"ז

מ"א ספק ערלה וספק כלאי הכרם - י"א ענבים הנמכרות בצד כרם ערלה, וי"א דאינו נחשב ספק אא"כ יש כרם ערלה וכרם שאינו ערלה - **בא"י** אסור, **בסוריא** מותר דלא החמירו רבנן בספק, **בחו"ל** יכול לקחת ובלבד שלא יראוהו לוקט ע"ז דערלה יודא' וכן כה"כ נוהג בחו"ל.

חדש אסור מהתורה בכל מקום ואפי' בחו"ל, ומתני' כר"א דהנה תניא כל מצוה שאינה תלויה בארץ חייבים עליה אף בחו"ל, **וכל מצוה שהיא תלויה בארץ** חייבים עליה בארץ ולא בחו"ל מלבד ערלה וכלאי הכרם, **ולר"א** אף חדש דכ' **יבכל מושבותיכם**, [ות"ק ליקף מינה רק וחדש של א"י אסור בחו"ל].

הא דלא תני **חלה** בברייתא הג"ל הנוהגת אף בחו"ל - י"ל כיון דנוהגת רק בישראל ולא בעכו"ם דכ' ראשית עריסותיכם' ולא של גויים.

ערלה בחו"ל מהלכה - **לשמואל** מהלכות המדינה, **ולר' יוחנן** הלכה למשה מסיני, **והא דספק מותר** - י"ל דכך נאמרה ההלכה.

כלאים בחו"ל מדברי סופרים - **לשמואל** ה"מ כלאי הכרם אבל כלאי זרעים מותרים בחו"ל דדוקא כלאי הכרם האסורים בהנאה אסור בחו"ל משא"כ כלאי זרעים, [ושמואל קנס כשי' אדם שתלש כלאי זרעים של ישראל בחו"ל], **ולר' יוחנן** ה"מ כלאי הכרם אבל כלאי זרעים אסורים בחו"ל, וסמכו מדכ' את חוקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד שעטנו לא יעלה עליך' דהוקשו כלאי זרעים לכלאי בגדים ובהמה שאין תלויים בארץ ואסורים בכל מקום.

מ"ב אין עושים עם ישראל בכלאים, אינו עוקרים עמו **בכלאי** מפני שהוא ממעט בעעירה.

אין עושים עם הגוי בארץ בכלאים בין בכלאי הכרם ובין בכלאי זרעים, אבל עיירות המובלעות בתחום א"י [כאימה וחברותיה] - עושין עם הגוי, וכשם שהכלאים אסורים בא"י כך אסורים בחו"ל - **לשמואל** בכלאי הכרם, **ולר' יוחנן** כלאי זרעים.

מסכת ביכורים

יש מביאין

פ"א ה"א

א' יש מביאין ביכורים וקורין מארמי אבד אבי' עד סוף הפרשה,

ויש מביאין ואין קורין ויתבאר דיניהם לקמן.

יש שאינם מביאין דהיינו הנוטע בשלו והברין יחזור מהאילן שברשותו אצל יחיד או אצל רבים ונמצא יונק מקרקע שאינו שלו, ואפי' מנטיעה הזקינה אינו מביא, וכן המברין מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו אפי' מנטיעה הילדה אינו מביא [וש"מ דילדה וזקינה חיים זה מזה], **ומקור הפטור** בהנ"ל דכ' ראשית בכורי אדמתך תביא' עד שיהו כל הגידולים מאדמתך.

ר' יוחנן פי' דהני פטורים נאמרו דוקא כשגזול את חברו כדכ' **אדמתך** אבל אם נתן לו חברו רשות - מביא ביכורים, ואף דמבואר לקמן דאילן שלו וקרקע של חברו אינו מביא ביכורים [מהא דאמרו דקנה אילן וקרקעו מביא ביכורים] הא שאני דיעקר הנטיעה ברשותו וההברכה מועט.

תני **אם הברין ברשות מביא וקורא** - לר' יוסי בשם ר' אימי אינו מביא אא"כ הקרקע שלו וכן אם נתן לו רשות לעולם, אבל אם נתן לו רשות לשעה אינו מביא, **ולר' יונה** בשם ר' אימי [וכן מתבאר מד' ר' יוחנן הג"ל -] אפי' הקרקע בידו רק לשעה מביא ביכורים, כדאמרי' דהחופר בור שיח ומערה חופר והשרשים שלו שעי"ן כן הנחיל הידוע את הארץ, ואמרי' דהנוטע סמוך למיצר מביא ביכורים ואף דשרוישים הם לשעה

[אבל ר' יוסי ס"ל דכיון דשורש חוזר וגדר אי"ז רשות לשעתא אלא אלוהי].

הנה נתן בערלה הדמברין לחול' - **לרבי** טבל וחולין מעורבים זה בזה, ולרבנן אולי ע"פ הנוף - **יש שאמרו** דמתני' הדמברין ברשות אחרת אינו מביא אתיא כרבי, **אבל אמרו** דאתיא אפי' כרבנן ושאיני ביכורים דכ' בהו 'אדמתך' ואף לרבנן אולי אחר השרשים.

ב הנוטע בתוך שלו דרך הרבים או היחיד באמצע - לת"ק

אינו מביא **ולר' יהודה** מביא אוקורא, **והא דעובר** ברשות היחיד **או חשיב מברין מקרב חברו** אי"ל דאיירי במטמאין בדלעת או סילון שאינו יונק מדרך היחיד הרבים - כיון דא"כ ביאי ויקרא אפי' לרבנן, אלא י"ל דר' יהודה הוסיף התקם האם המוכר שביל לחברו מכר לו רק הילוך או אף עד התהום ולכן מביא ואינו קורא, ולרבנן פשיטא דמכר לו אף עד התהום ולכן אינו מביא כלל.

והא דלר' יהודה העובר בקרקע לר' לא חשיב מברין בקרקע היר' י"ל משום דס"ל לר"י כר"א דהתני לעשות חלל תחת קרקע רה"ר אם העגלה יכולה להלך ע"ג [אבל לרבנן אסור משום גול הרבים] ומ"מ אינו קורא כיון דאי"ז קרקע שלו [אבל אי"ל דס"ל דכל הקודם זכה כיון דא"כ היה צריך להביא ולקרוא].

פ"א ה"ב

עוד שאינם מביאין וקורין, **הארסינ'** המקבלים שדה למחצה לשליש רובעי, **והחכורות** שמקבלים בכמה כורים לשנה, **הסיקריקון** שנתונים לו שדה כשכא להרוג ואינו נתון בלב שלם החושב שיכול להוציאה **והגזלן** שגול קרקע ולפי שאין קרקע גזולה - אין מביאין ביכורים דכ' **'אדמתך'** [א.ה.ה.]. לפי שעי' דהלא אמרי' בכללא ובערלה די'ש גזילה לקרקע אם נשתקע שם הבעלים, וצ"ע].

ג הנוזל זמורה ונטעה ולא נתייאשו הבעלים אע"פ דחייב לו דמים וקנאה בשינוי מ"מ **לר' יהודה** שדימה ביכורים לקדשי הגבול מביא ביכורים ול"א דהוי מצוה הבאה בעביירה, אבל **לרבנן** הוקדשו ביכורים לקדשי מקדש אינו מביא ביכורים לפי דהוי כאשירה האדע"פ שבטלה ע"ז שבה מ"מ אין מביאין ממנה קרבן משום דהוי מצוה הבאה בעביירה, [אבל אמרו **דלוקב** מביא ממנה משום דאין במצוות משום מצוה הבאה בעביירה אלא בקדשים לפי שאין מצוות כמביא גבולו].

הנוזל זמורה שנתייאשו הבעלים ונטעה ובכך קנאה בשינוי - **יש שהוכיחו** דאינו מביא' ואף שקנא ביואש מדאמרין' על גזלן ואיסי הרי' אלו בתרומה"ע משא"כ בביכורים וכיון דא"א לומר דאיירי בפירות הלא הולוקו גם פטור מביכורים ע"כ דצ"ל שגול זמורה ובכ"א אינו מביא וע"כ דאיירי כשנתייאשו הבעלים דאל"ה אף תרומה אינו מפריש [וכן אין הקדשו הוקדש], **ויש שאמרו** דילדה"ס האם מביא ביכורים כשנתייאשו הבעלים, ואין ראייה מהנ"ל כיון דהא דאמרו הרי אלו בתרומה"ע ולא בביכורים מירי כפלא נתייאשו הטעם שא"א לאכול את הפירות הגזולים מחמת שהם טבל לפי שאין הגזול יכול להפריש לפי שאינו שלו ואין הבעלים מפריש לפי שאין ברושותו [ואף אם הבעלים אינו תורמ"ע], אבל ביכורים מותרים ל' שאין להם טבל, ואמתי ילה"ס.

פ"א ה"ג

אין מביאין ביכורים קודם לעצרת דכ' 'זחג הקציר בכורי משעך אשר תזרע בשדה' ומבואר דשתי הלחם קודמים לכל, ואנשי הר צבועים שהביאו ביכורים קודם עצרת לא קבלו מהם.

אין מביאין ביכורים אלא משבעת המינים דכ' 'ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר הביא בארצך' וכיון דלא כ' ראשית אלא 'מראשית' ש"מ דאין מביאין מכל הפירות, אבל ל"א דמביא רק מחטים ושעורים שהם עיקר פרי האדמה כיון דכ' 'כל פרי האדמה', אלא ילפי' 'ארצך' מ'מארץ' דשבעת המינים דרק שבעת המינים חייבים בביכורים.

'זית שמן' היינו זית אגורי [המנצא באורזיס, פ"מ] האוגר את השמן לתוכו כשבעשמים יורדין עליו אבל אין מביאין ביכורים מזיתים שנבעשמים המאבדים את השמן, **'דבש'** היינו תמרים ודכ"ז' בימי חזקיהו שתיקן להביא את המעשרות לבית ה' 'וכפרוך הדבר הרבו בני" ראשית דגן תירוש ויצהר

ודבש' והלא אין דבש חייב במעשר א"ו דדבש היינו תמרים.

ד הא דכ' בשבעת המינים **'ב פ"ר אצלן** משום שעיקר צרכי הבית עומד על חיטה חזית, **והא דנכללן מינים אלו יחד - י"א דנ"מ** לברכה לדעת איזו פרי להקדים בכרחה, **'ול"א לשיעורים** - כדאמרין בבבלי חיטה כדי שאינה פרי סוכה, 'אבל ק' מנין לשיעור גרים בבהרת וטמאה בכעדשה מהשרץ.

הפריש ביכורים ממינים הפטורים - אם הפריש **משאר פירות** אי"ז ביכורים, אבל אם הפריש **מתמרים שבהרים ומפירות שבעמקים** - י"א דלא קדשו, וי"א דקדשו דהוי כתרום מרע על היפה דתרומתו תרומה ומשום דס"ל להך מ"ד דפירות הרעים נתחייבו בביכורים, ומ"ד לא קדשו ס"ל דאין חיוב כלל אלא בפירות המוכחרים כדתיני דאין מביאין מן הציפורנין פירות ציפורי שאינם מהמבחר, ומהבישנין שבבית שאן, ואם הביא לא קדשו.

וכן אין מביאין ביכורים מתאנים סוכות שעלו בהם קוצים ומהמונקבות ומענבים מאובקות מעושנות שעלה בהם אבק או עשן, אבל מביאין מתאנים בנות שבע והלבלבניות המוכחרות, [והא דאמרו בלשון 'אבל' משום דהו"א שאין מביאין מהם לפי שהן מבכרות רק לבסוף].

רשב"ג אמר דאין מביאים תמרים אלא מיריחו, ואין קוראין אלא על הכותבות.

רשב"א אמר דמביאין **מרימוני הענמקים** אע"פ דבעלמא פירות העמקים אינם מהמבחר.

פ"א ה"ד

גר המתפלל שאין אמו מישראל, **לתנא דמתני'** - **בינו לבין עצמו** אומר אלקי אבות ישראל, **ובבית הכנסת** אומר אלקי אבותים, **ואם היתה אמו מישראל** אומר אלקי אבותינו, **ולתני ר' יהודה** אומר בכ"א שאין אבותינו כדלקמן.

ה ביכורים בגר, **הגר** שאין אמו מישראל - לתנא דמתני' מביא ואינו קורא לפי שיש לו לומר 'אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו' לפי שאינם אבותיו - **לר' יונה** ור' יסא איירי בבני קיני חותן משה דהנה בני לקמן דאין אשה מביאה ביכורים לפי שששים לא נחלו את הארץ ואינן יכולות לומר 'האדמה אשר נתתה לי', ואי איירי מתני' בגר דעלמא לר' יאשוני יכול לומר' 'אשר נשבע ה' לאבותינו הלא לא נחל את הארץ, **אבל הק'** דבני קיני מביאין וקורין כיון דכ' 'לכה אתנו והטבנו לך' וכיון דגדרי משה שיתן להם חלק בא"י שפיר יכולים לומר 'אשר נשבעת לאבותינו' [ומשה אמר ע"פ הדבור ולכן שייך 'נשבעת', רש"י ס], א.ה.ה. בדעת ר' יונה ור' יסא צ"ל דס"ל דאבותינו מתפרש דוקא כלפי אברהם ולא אבותיו של הגר, וצ"ע], **לחזקת איירי** בגר דעלמא דאמרו ולקמן דהא דאמרו לטרופוס ועברו והשליח אשמה וטומטום והאגדרוניוס מביאין ולא קורין ול"א דאין מביאין כלל מחמת דאין להם חלק בירושת הארץ לפי דכ' 'הגר' בסוף פרשת ביכורים 'ושמחת אתה והלוי והגר אשר בעריך', וש"מ דגר אף שאינו נוחר את הארץ מ"מ מביא ואינו קורא, **ור"ש ב"י** דחה דמקרא ד'ושמחת' איירי בבני הקיני אבל חזקיהו ס"ל דבני הקיני מביאין וקורין.

גר שאמו מישראל מביא וקורא - י"א דאיירי בכריי שבא בעביירה על בת ישראל ואף שאינו גר, אבל אם אביו גר ס"ל להך מ"ד דבני גרים מביאין וקורין לפי שיכול לומר אשר נשבע לאבותינו [ב"א דאף אם אביו גר מביא ואינו קורא לפי ד'אבותינו' היינו אברהם יצחק ויעקב, והא דאמר בנימין בר עשתור דאיירי בכריי שבא בעביירה על בת ישראל י"ל דהנה שמעו גרים בני גרים שאומרים אלקי אבותינו וכיון דשמעו דדוקא אם אמו מישראל אומר אלקי אבותינו ולא גרים בני גרים צ"ל דאיירי בגר בן נכרי שבא על בת ישראל בעביירה.

יש שהק' כיצד בני גרים אומרים אלקי אבותינו הלא אינם בני אברהם יצחק ויעקב, ועוד מה מהני שאמו מישראל הלא לא נתחלקה הארץ אלא לזכרים, ואמרו **דתני ר' יהודה** דפליג על תנא דמתני' וגר מביא וקורא לפי דאברהם מתחילה היה אב לארם אבל א"כ נעשה 'לא המון גרים נתתיך' אב לכל הגויים, והלכה כר' יהודה וכן הורה ר' אבהו שיכול לומר בתפילה אלקי אבותינו, אבל ביכורים לא היו במונן.

פ"א ה"ה

ישואי בת גרים ועבדים משוחררין לכהן - כ' 'כי אם בשואו מזרע בית ישראל' לר' יהודה אין אשה נשאת

לכהן קא"ו' וכלה אביה מישראל אבל אם רק אמה מישראל לא תנשא לכהן, דהוי כבת חילה האסורה לכהן, **ולראב"ז** אין פסול לכהונה עד שיהו אביה ואמה גרים אבל אפי' רק אמה מישראל וכ"ש אם אביה ישראל תנשא לכהן, **ולר' יוסי** רק גירות עצמה אסורה אבל אם נולדה בקדושה ואפי' אביה ואמה גרים מותרת לכהונה, **ולר"ש** אפי' גירות עצמה מותרת וצריכה שתביא בתולים בקדושה דרייש כי אם בתולה שנתאם היא עצמה בשעת הבאת בתולים מישראל.

י וכעיי"ז תני לר"ש גירות פחותה מבת ג' שנים מותרת לכהונה דכ' בנקמת מדיין ונאמר אף לפנחס שהיה כהן 'וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם', ולרבנן הגי' דתנ' על ר"ש 'החיו לכם' לעבדים ושפחות.

הלכה כר' יוסי וכוהנים נהגו בעיניהם סלסול כראב"י [ר' אבנן הלקה כוהן שנשאת בת גרים עצמן דאמרו הדלכה כר' יוסי הוי כחותרה הרצועה].

כשרות לכהונה משואי איסור עשה, רבי הכשיר משפחה בדרום שברא עליה רעירע כיון דנאמר שזקנתה **תנגיירה פחותה מבת ג' שנים** - **יש שאמרו** דהיינו כר"ש, **ויש שאמרו** דלכו"ע כשר כיון דהוי ולד איסור עשה דכי אם בתולה בעמיו וגו', וכדאמר' דוולד בוגרת שנשאת לכהונה כשר, אבל דור שני במצרי אע"פ דהוא איסור עשה מ"מ אסור בקהל כיון דהוא כעשה השהו בכל ולי רק אצל כהנים.

עוד שמביאין ואינם קורין, **האפטורפוס העבד והשליח** מביאין ואינם קורין לפי שאינם יכולים לומר 'האדמה אשר נתת לי' לפי שאינה שלהם, וכן **האשה הטומטום והאגדרוניוס** מביאין ולא קורין שאינם יכולים לומר כנ"ל דאשה לא נתלה את הארץ וטומטום ואגדרוניוס בספק.

ה"מ דאדם משלח ביכורים ביד שליחו היינו כשליקט מתחילה ע"ד כן אבל אם ליקט ע"ד שייבא הוא לא ישלח ביד אחר לפי שכל ביכורים **שנראו להיתר בקריאה אין מביאין אותם ללא קריאה**, ואף **דאין קריאה מעכבת בביכורים** מ"מ דוקא אצל הראוי לקריאה אבל אם נתחייב לקריאה ואין ראוי לקריאה - קריאה מעכבת וכעין דינא דכל הראוי לביאה אין בילה מעכבת בו.

אילת"ק דלכא' מצינו ביכורים שנראו לקריאה המתורים ללא קריאה מהא דהמוכר שדהו ואח"כ מכר שדהו מביא ואינו קורא - כיון דאיירי בלקט ע"ד למכור שדהו, **וכן אילת"ק** מהא דיבש המעיין ואף דאין דמביא ואינו קורא - כיון דהיה כך מתחילה בשעת לקיטה.

ז ליקט ע"ד לשלח ביד שליח לא ישלחו ביד שליח אחר דחייש' שמא ימלך להביא בעצמו ולא יקרא דיסבור שאי"צ קריאה.

יורש בחיי אביו מביא ואינו קורא משום דהוי כשלוחו, ואף אם היה אביו מסוכן או חולה מביא ואינו קורא, [אבל **לאחר מיתת אביו** מביא וקורא דאת שלו הוא מביא].

ביכורים מנכסי אשתו, כ' 'ושמחת' וגו' אתה וביתך' וילפי' דאדם מביא ביכורים מנכסי אשתו לר' יוחנן מביא וקורא אף מחיים ס"ל קנין פירות כקנין הגוף, **ולר"ז** דוקא לאחר מיתה אבל מחיים אינו מביא ור"ל כשי' דס"ל אדם יורש את [אשתו ד"ת אבל לר"י דאינו יורש את אשתו ד"ת ע"כ דקרא אתי מחיים ומהכא יליף ר' יוחנן דקנין פירות כקנין הגוף], וכיון דלר"י יורשה רק מדרבנן יכול לקרא [א.ה.ה.]. כיון דעשה הפירות כמונו את מד'ת] מ"מ אין להעמידי לקרא דביתך בלאחר מיתה [א.ה.ה.]. כיון דאי"ז 'ביתך' אלא רק כמקבל במתנה].

האם הנחה וקריאה מעכבת בביכורים, **לרבנן** הנחה מעכבת בעד המזבח בקרן דרומית מערבית של המזבח, **אבל** אין קריאה מעכבת בהם **ולר"ע** אף קריאה מעכבת בהם, [והא דתני' באילו הן הולוקין האוכל ביכורים קודם קריאה היינו כר"ע וילפי' בבבלי אוהרה מדכ' 'לא תוכל לאכול בשעריך' וגו' תרומת ידך' דהיינו הביכורים וליכא למימר דאתי לחוץ לחומה כיון דילפי' לה בקי"ו ממעשר שני, אלא לאוהרה לאוכל קודם קריאה].

הטעם דהנחה מעכבת - י"א משום שהיא שווה בכל אבל קריאה אינה שווה בכל לפי דיש שמביאין ולא קורין, **וב"א** משום דשנה עליה הכתוב לעכב 'לר' יהודה דיליף מהנחה בתרא דין תנופה אתיא כמ"ד דהנחה מעכבת לפי שהיא שוה בכל משא"כ לחכמים דהנחה בתרא שלא לצורך כיון דתנופה ילפי' יד' יד' משלמים].

להעירות והארות וקבלת הגליון, ניתן לפנות במייל: lishne.klile@gmail.com

מכו"כ ניתן לקבל את הגליון בנקודות ההפצה ובמייל של 'מכון תמצית הש"ס': 7692282@gmail.com